

Počastenje svete hišice množilo se je vedno bolj; kmalu postal je lovorov gozd nov božjepotni kraj. Toda! tudi hudobni duh ni miroval. Nahujskal je malo vredne ljudi, da so romarje v tamnega gozda samotnem kraju napadali, oropali in celo hudovali (pretepali) jih. To je ljudi oplašilo, da si niso več upali blizo.

Pa, — glej novo čudo! — Nekega jutra zginila je hišica iz gozda ter prenešana bila blizo mesteca Rekanati na posestvo dveh bratov — meščanov. Kmalu pričelo se je romanje vnovič; — da! pomnožilo se je ono tim bolj, ker jih je mnogo poprej videlo hišico v gozdu, in so bili toraj priče, da je bila ona res po čudovitem načinu prenešana na novi kraj.

Toda tudi na tem mestu ni bil Marijini hišici še stalni kraj. Brata-meščana, ki sta poprej živela v največi složnosti, razdvojila je lakomnost zaradi bogatih darov, ki so jih romarji donašali, in pričela sta se vsled tega smrtno črtiti. Da bi pa najsvetejša Devica pokazala, da ona ne mara bivati ondi, kjer vlada kreg in prepir, spremenila je svoji hišici vnovič prostor. V jutro 7. septembra 1295. stala je ona za streljaj oddaljena od poprejšnjega mesta in ravno v sredi glavne ceste. Stanovniki mesta in okolice spoznali so tedaj iz lastne skušnje, da čudovita mala hišica s svojimi stari častitljivimi slikarjimi mora biti veliko svetišče; kaj pa prav za prav da je, ni jim bilo še znano.

Ko se je pa hišica zdaj stalno umestila, zasloveli so tudi čudeži, ki so se ondi godili, vedno bolj na daleč. Nekega dne prišli so s tujimi romarji tudi možje od unkraj morja, od Reke in Trsata. Oni so hipoma spoznali čudovito hišico kot ono, ki se je nahajala nekdanj pri njih, ter so strmečim predstojnikom Rekanatskim pripovedovali, da je ta zgradba pravo nekdanjo Marijino bivališče v Nazaretu.

Da bi se imenovani predstojniki natančno prepričali o tem, kar so tuji romarji pravili, sklenili so, odpraviti zanesljive može kot poslance na Hrvaško in v Jutrovo deželo, kjer naj bi zadevno dogodbo natanko preiskali. Šestnajstero veljavnih meščanov odpotovalo je najprej v Reko in na Trsat, potem pa še naprej v Galilejo. Kar so na obeh teh krajih slišali in na lastne oči videli, odvezlo jim je vsako dvombo; naznanila, ki so jih prinesli ti možje s saboj na dom, napolnila so vse prebivalstvo z največo radostjo, in zdajci zaslovel je Marijini Loretski božjepotni kraj po vsi Evropi.

Romarji, ki so se o poglobitnem svetem letu 1300. podajali v Rim, da bi ondi zadobili veliki odpustek, šli so do malega vsi skozi Rekanati, da bi Marijo počastili v njenem lastnem nekdanjem domu. O taistem času ogradili so sveto hišico, da bi bila bolj zavarovana, s trdnimi zidovi; za sprejetje romarjev naredila so se tudi prenočišča, in iz tega postalo je s časom dandanašnje mestice Loretto.

O daljnem razvitku loretskega Božjega pota so se prvotni zapisniki nekaj pozgubili; vendar je pisal leta 1440. tajnik tadanjega papeža Evgena IV.: „Med Rekanatom in Jadranskim morjem stoji po celi Italiji sloveča kapela najsvetejše Device Marije, „Loretto“ imenovana, kamor donašajo verniki v dokaz čudovitih vslišanj in zadobljenih milost neštivilna zlata, srebrna, svilnata in voščena darila“. Za te in enake spominske dragocenosti se je pozneje napravila nalaščna zakladnica (Schatzkammer), ki je prav za prav sama za-se precejšnja cerkev z mičnim altarcem. Ob njenih stenah nahaja se devetinšestdeset omár, prenapolnjenih z dragocenimi darili papežev, kraljev, knezov in drugih bogatih romarjev. Videti je baje v zakladnici neverjetno število zlatih in srebrnih src, dragocenih veznin in tkanin, keli-hov, bisero, demantov, svečnikov, križev, kron, ovratnih verižic, kozarcev itd. Med mnogimi kelihi nosi eden

napis: „Pius VII., v praznik Marijinega Oznanjenja ječe oprosten, daroval je, iz Francoskega povrnivši se, po opravljenih svetih skrivnostih v loretski hišici ta kelih v znamenje svoje hvaležnosti.“ — Na nekem drugem kelihi iz čistega zlata se bere: „Najsvetejši Devici Mariji pokloni Pij VIII. zlat kelih v zahvalo posebnih dobrot, ki so mu bile v delež v lavretanski hišici. V prvem letu njegovega papeštva.“ Tudi že papež Pij II., ki je leta 1466. v Jakinu umrl, daroval je bil loretski Materi Božji zlat kelih.

Loretska zakladnica bila je ob svojem času silno bogata. Ko so pa l. 1797. francoska puntarska kardela dobila to deželo v svojo last, oropala so tudi loretsko zakladnico in večino dragocenost zavlekla v Pariz. Da, celó Marijni kip ni našel milosti pri teh grdinah; tudi njega odnesli so bili s saboj; vendar ga je poslal Napoleon I. v Loretto nazaj. Bi ga li neki tudi bil, če bi bil kip iz zlata ali srebra?

Ker sem omenil zakladnice kot posebne znamenitosti loretskega Božjega pota, naj povem, da nam, žali, ni dopuščal čas, ogledati si ga. Če bo kateremu izmed slovenskih romarjev, ki smo bili leta 1881. tam, tolika velika sreča in veselje, obiskati in videti še kedaj Loretto, naj bo pa zamujeno ogledanje takrat nadomestil. Kaj, ker so taka daljna romanja sklenjena s tolikimi težavami in stroški! (Dalje prih.)

Zabavne stvari.

Podoba.

Povest.

Ruski spisal N. V. Gogolj. Preložil L. G. Podgoričan.

II.

(Dalje.)

„Ta pripoved je silno pretresnila mojega očeta. Zamislil se je resnično, polotila se ga je otožnost, a popolnoma se je preveril, da je njegov čopič bil vražje orodje, da je del skopuhovega života resnično preselil se nekako v podobo in da zdaj vznemirja ljudi, probuja v njih vsteklo bojazen, umetelnika zapeljuje s pravega pota, rodi v njem zavist — nje strašno muko itd. itd. Prigodile so se tri nesreče druga za drugo, umrlo je nenadoma troje ljudi: žena, hči in maloleten sin, kar je sodil, da je kazen iz nebes — in trdno je sklenil, da ostavi svet. Ko hitro sem bil jaz preživel devet let, dal me je v umeteljniško akademijo, pobotal se je s svojimi dolžniki, umeknil v neko osamelost bivališče in preoblekel se je takoj meniški. Tù je strogo živel, neumorno zvrševal vse samostanske zakone, da so vsi bratje čudili se mu.“

„Ko je bil samostanski prvomestnik izvedel njegovega čopiča umetelnost, rekel mu je, naj namala véliki obraz v cerkvo. Ali tihi menih je kratko odrekel, da ni vreden, da bi v roko vzel čopič, ki je oskrunjen, da mora popreje svojo dušo očistiti s trdom in z velikimi žrtvami, zato da bi vreden stopil na tako delo. Niso hoteli siliti ga. Večal je sam, kolikor je bilo moči, strogost samostanskega života. Naposled mu ni zado-stoval, ni bil dovolj strog mu. Poblagoslovil ga je prvomestnik — in odšel je v pustino, da bi do céla osamel živel. V puščavi je iz drevesnega vejevja zgradil si kolibo, užival je le surove korenine, kamenje nosil s prostora na prostor, stal je v nebo dvignjenih rok od solnčnega vshoda do zahoda na tistem prostoru in neprestano molil, s kratka: nalagal si je vse mogoče muke

in zatajeval se je neizmerno tako, da kaj takega nahajamo le v žiyotu Božjih svetnikov.“

„Tako je nekoliko let pokoril svoje telo, ki je krepčal ga le z molitvo, — z njé oživljajočo močjo. Naposled je nekega dné prišel v samostan in prvomestniku odločno opomnil: „Sedaj sem gotov; če bode Bogu ljubo, izvršim svoje delo.““

„Izbral je predmet, ki je bil Jezusovo rojstvo. Celo leto je sedel pri tem delu, ni zahajal iz svoje izbice, živel je le ob surovih jetvinah in molil je neprestano. Po letu dní je podelal podobo. To je bilo res malarsko čudo. Treba je znati, da niso bratje, ni prvomestnik imeli velike znanosti o živopisji, nu, pa je nenavadno prešinila jih raznih podob svetost. Božjega miru in krotkosti čut v obličji Prečiste Device, ki je bila sklonjena nad dete, globoki razum v očéh Božjega deteta, kakor bi bilo pogledovalo v dalečino, slavno molčanje treh Kraljev, ki je bilo prošnilo jih Božje čudo in ki so pred nogi pokleknili mu, a napósled sveta, neizrek-ljiva tišina, ki je razprostirala se po vsem obrazi, — vse to je ponašalo se s tako soglasno močjo in z mogočno krasoto tako, da je vpliv bil čaralen. Vsi menihi so pokleknili pred novi obraz, prvomestnik pa je čudil se in vskliknil: „„Ne, ne zgotoví lahko človek sè samo pomočjo človeške umetelnosti takovega obraza; sveta, neka viša moč je vodila tvoj čopič in Božji blagoslov je počival na tvojem delu.“““

„Ta čas sem bil jaz dokončal svoj uk v akademiji, prejel sem zlato medalijo, z njo vred pa veselo nado, da odpotujem v Italijo — največo željo dvajsetletnega umetelnika. Treba mi je bilo le posloviti se od očeta, ki sem ga bil zapustil uže pred dvanajstimi leti. Pri- znavam, njegova podoba je bila uže kedaj izginila iz mojega spomina. Uže nekolikokrat sem slišal o strogi svetosti njegovega života in dolgo časa sem se nadejal, da bodem videl telo puščavnikovo, ki je odrekel se vsemu na sveti, samo svoji izbici in molitvi ne, — videl da bodem očeta izlakotovanega, omršavelega vsled ne- prestanega posta in bedenije. Ali kako sem se čudil, ko je pred menoj stal prekrasen, skoro veličasten starček! Oslabeledosti nisi ni videl nikakoršne v njegovih očéh: gorele so tako, kakor sije nebeško veselje. Brada — bela, kakor sneg, in tenki, skoro zračni lasje, kakor srebrni, vsipali so se mu prekrasno na prsi in po na- borih črne obleke sezali so prav do prevezo, ki je pa- sala njegovo ubogo meniško oblačilo. Čudovitejše, nego vse drugo, pa so mojemu uhu bile njegovih ust besede in sodba o umetelnosti, ki jih dolgo časa gojim v svoji duši in iskreno zahtevam, da bi vsak moj sobrat činil tako.“

(Konec prihodnjič.)

Naši dopisi.

Iz Slatine na Rumunskem meseca novembra. — Ru- munska hitro napreduje pod previdnim ministerstvom predsednika Bratianu. Kdor je deželo videl pred 10 ali 20 leti in jo pogleda zopet danes, bi je ne spoznal zopet.

Lepe, široke, kakor bi vstrelil, ravno in dobro iz- državane deželne, okrajne in občinske ceste speljane so križem dežele tako, da se prav mnogo okrajnih in občin- skih cest avstrijskih ne more meriti ž njimi.

Železnic je zadosti, pa dodelava se leto za letom še novih stranskih prog. Ob Donovi nastala so nova pritišja, tako Galac, Braila, Sistov, Magurele, Corabia, Calafat in Severin in tako dalje. Kedar so sredstva za promet v deželi gotova, potlej trgovina hitro napreduje.

Če bi bila Dolenjska na Rumunskem, bila bi uže skoz 10 let nameravana in izmerjena železnica zdavnej gotova in ta del dežele za trgovino odprt.

Z industrijo se ve da gre tukaj še počasi, vendar pa napreduje. Tako deluje v deželi nad 6000 parnih strojev (večidel lokomobil) deloma za gospodarske na- mene kot parni mlini (skoraj v vsaki občini je parn mlin), dalje ste dve tovarni za izdelovanje sladkorja, dve steklarnici, predilnice za volno, več tovarn za žganje špirta, pivovarn, mizarnic na par, tovarne za izdelo- vanje smodnika, papirja (eno novo izdeluje vodja Engel- länder, ki je bil prej v Vevčah), veliko tovarn za izde- lavanje strojev itd. itd., je nastalo.

Tudi stare turške napake, da grajščaki odirajo kmete, bo zbornica kmalu odpravila po poljedelskih po- stavah. Ravno tako je vlada z močno roko prišla na pomoč kmetom in poljedelstvu sploh.

Dve leti sèm se uže vsako leto v posamesnih okra- jih priredujejo razstave živine, pri katerih se delijo da- rila, se skušajo v oranji itd. na državne stroške; tudi se je letos v deželi ustanovilo več kmetijskih šol, tudi obrtnijske šole, v katerih se podučuje, pa tudi kažejo in poskušajo različna rokodelstva (kovaštvo, ključarstvo, mizarstvo, izdelavanje strojev), za mašinstvo izučujejo se domači mladenči; dalje ste bili ustanovljeni dve po- ljedelski akademiji in dve gozdarski šoli in je bilo na- meščenih več popotnih učiteljev. Mnogo mladim ljudem (z izpiti zrelosti) dajejo se državne štipendije, da se iz- učé v tujih deželah za učitelje.

Ljudska šola je v vsaki občini najmanj ena, v večih krajih so normalne šole, po mestih realne gimnazije in liceje, v Bukureštu pa je vseučilišče.

Jaz le strmim, ako se oziram nazaj na leto 1873., ko sem prvič prišel na Rumunsko in je bilo sploh le mogoče jahaje na konji skoz deželo potovati, da je bilo mogoče s pogumnostjo, trdno voljo in denarnimi sredstvi v tako kratkem času deželo in ljudstvo z otročjega stanu tako visoko povzdigniti. To pa je bilo mogoče samo po ne- sebični požrtvovalnosti moža, kakoršen je Bratianú. To sem trdil uže tudi drugod.

Pa napredek moral bi biti še boljši in hitreji, ako bi Rumunci ne bili tako zaprti in nestrpni nasproti tujim strokovnjakom, marsikatera draga poskušnja bi se pri- hranila in namen bil bi hitreje dosežen.

Fr. Schollmayr.

Z Dunaja 4. dec. — Zadnje dni razmotale so se, kakor kaže, homatije na tukajšnjem vseučilišči. — Opo- ziciji sedanje vlade zdelo se je namreč primerno, pre- selitev vseučilišča v novo velikansko in lepo poslopje spremljati z novimi škandali. Ako ni pravega povoda, mislili so si kolovodje, zvijemo si ga s trte, in sklenili so najprej ponoviti škandale zoper bivšega rektorja pro- fesorja Maassen-a, kateri je lansko leto pokazal „ne- zaslišan“ pogum, sedanji vladi nasproti biti pravičen. Zbrala se je tedaj k prvemu predavanju prof. Maassena truma nemških buršov, časnikarskih pobiračev in družih mlajših rogoviležev, ki se nahajajo pri vsakem škandalu in sprejeli so bivšega rektorja z vpitjem „pereat“ (naj pogine) in s kričanjem tako, da mu ni bilo moč preda- vati in je konečno izrekel, da ga toliko časa ne bo učil na vseučilišči, dokler se red ne povrne. Nov rektor Wedel se ves čas ni zmenil za vse te homatije, dekan Eksner pa je prišel še le po dolgotrajnem kričanju ne- posredno odobravat ves škandal, vendar pa dostavljajoč, da naj bode zdaj, ko so „gospodje“ dijaki na dosti raz- umljiv način izrazili svoja čutila, zadosti tega, in naj gredó gospodje zdaj vsak svojo pot. — Edini profesor Lorenz obsodil je odločno to ravnanje rekši, da je s prof. Maassen-om, velikim učenjakom, razžaljen tudi on,